

Alver kommune
Havnevegen 41 A
5918 FREKHAUG

Saksbehandlar, innvalstelefon

Hege Brekke Hellesøe, 5557 2352
Arve Meidell, 5557 2110
Janne Weitzien Listhaug, 5557 2139

Uttale til oppstartsmelding og høyring planprogram for samfunnsdelen av kommuneplanen til Alver.

Vi viser til brev frå kommunen datert 15.04.2020, med melding om offentleg ettersyn av planprogram for kommuneplanen sin samfunnsdel.

Generelt

Samfunnsdelen til kommuneplanen skal vera eit handlingsretta dokument som skal peika ut prioriterte satsingsområde, samt gi retningslinjer for korleis kommunen sine mål og strategiar skal gjennomførast i den kommunale verksemda, jf. plan- og bygningslova (pbl) § 11-2.

Kommunal planlegging skal fremma heilskapen i samfunnet, jf. pbl § 3-1. Det gjer at den kommunale planlegginga må ta omsyn til og ivareta både nasjonale, regionale og kommunale mål, interesser og oppgåver. I pbl § 3-1 bokstavane a-h er det lista opp ei rekke omsyn som skal ivaretakast i den kommunale planlegginga. Det gjeld m.a. folkehelse, barn og unge, berekraft, klimaendring, samfunnstryggleik, jordvern, gode bustadområde og næringsutvikling.

Planprogrammet er oversiktleg, lettlese og tar for seg viktige tema. Vi er positiv til at Alver kommune satsar på folkehelse og berekraftsmåla som berebjelkar i planarbeidet. Etter det vi kan sjå fangar planprogrammet opp dei temaa som Fylkesmannen er oppteken av og det lova krev. Vi opplever likevel at det ikkje kjem klart fram kva tema kommunen vil prioritere i vidare planarbeid. Planprogrammet legg opp til at ein i vidare planarbeid kan ta ut tema. Dette gjer det vanskeleg å vurdere om vidare arbeid vil inkludere tema som er viktig for dei statlege interessene.

Fylkesmannen vil særskilt koma med merknader til desse områda:

Samfunnstryggleik og beredskap

Fylkesmannen ønskjer større merksemd på samfunnstryggleiksarbeidet i kommunane sine planprosessar for å førebyggje mot uønskete hendingar.

Vi tykkjer såleis det er positivt at Alver kommune har prioritert arbeidet med ny plan for samfunnstryggleik og beredskap i den kommunale planstrategien, men vi vil tilrå at ein **ikkje** ventar med oppstart til våren 2021.

Samstundes vil vi påpeike at kommuneplanens samfunnsdel er det viktigaste og mest sentrale dokumentet å forankre kommunens utfordringar, strategiske val og prioriteringar knytt til samfunnstryggleik og beredskap i.

Vår tilråding er difor at kommunen som eit minimum følgjer opp dei forventningane som går fram av [Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-5/18 samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling](#) i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Der står det m.a.:

«I kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen kartlegge langsiktige utfordringer tilknyttet samfunnssikkerhet, og fastlegge mål og strategier for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet jf. § 11-2. Eksempel kan være plan for vannhåndtering. Fastsettelsen av mål og strategier skal baseres på funn fra helhetlig ROS-analyse og plan for oppfølging. Arealstrategien i den kommunale planstrategien vil også være en viktig premis for oppfølging av temaet samfunnssikkerhet i samfunnsdelen. Kommuneplanens samfunnsdel og en eventuell kommunedelplan for samfunnssikkerhet skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende årene eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig. Det er viktig at tiltak som omhandler samfunnssikkerhetsmessige utfordringer forankres i kommuneplanens handlingsdel, siden denne prioriterer, planlegger og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer. Arbeidet med økonomiplanen kan samordnes med kommuneplanens handlingsdel, forutsatt at kravene i både plan- og bygningsloven og kommuneloven etterleves. Dersom arbeidet med samfunnssikkerhet utløser utgifter, må dette innarbeides i økonomiplanen slik at det gis et reelt handlingsrom til å foreta arbeidet. Økonomiplanen skal blant annet gi en realistisk oversikt over prioriterte oppgaver i planperioden.»

Eit sentralt element i samfunnstryggleiksarbeidet er å ta stilling til kva risiko og sårbarheit ein er viljug til å akseptere innan ulike område og på ulike nivå. Når det gjeld kommunen sitt planarbeid generelt og arealplanar i sær, vil Fylkesmannen til orientering òg vise til følgjande utdrag frå H-5/18:

«For noen tema er det fastsatt en akseptabel risiko i lov eller forskrift. Dette gjelder for eksempel flom, stormflo, skred og flodbølge som skyldes skred, der sikkerhetsnivå er fastsatt i byggt teknisk forskrift. For andre risikomomenter vil grensen mellom akseptabel og uakseptabel risiko måtte fastsettes i planen, for eksempel som hensynssoner med bestemmelser. Kommunen som planmyndighet må i så fall aktivt ta stilling til hvilken risiko planen aksepterer. Beslutningstakerne må vurdere hvilken risiko som kan aksepteres på bakgrunn av fagkyndige vurderinger. Fagkyndige vurderinger kan ikke alene gi rammene for akseptabel risiko. Aksept av risiko i planen er resultat av lokal skjønnmyndighet, og av ikke lov eller forskrift.»

Planprogrammet for arbeidet med samfunnsdelen, slik vi les det, gir elles inntrykk av at samfunnstryggleiks- og beredskapsfokuset i det alt vesentlege er knytt til arealbruk og klimatiske tilhøve.

Vi understrekar difor særleg at samfunnsdelen må ta føre seg temaet samfunnstryggleik og beredskap på alle kommunens ansvarsområde. Vi viser i så måte m.a. til krav i lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret med tilhøyrande forskrift om

kommunal beredskapsplikt. Tilsvarande skal òg andre krav til kommunane sitt samfunnstryggleiks- og beredskapsarbeid gjeve i ulik sektorlovgiving følgjast opp, t.d. innan brann og redning, helse og omsorg, HMS osb.

På bakgrunn av dette vil t.d. FN's berekraftsmål nr. 6, «reint vatn og gode sanitærtilhøve» òg vere relevant å liste opp under «aktuelle berekraftsmål» i tillegg til dei tre måla som alt er nemnt.

Klima og energi

I dei nasjonale forventningane vert det særleg peika på at ein må ha effektiv arealbruk og samordning av arealbruken og transportsystemet for å få ned klimagassutsleppa. I storbyområda skal transportveksten tas med kollektivtransport, sykkel og gange. I tillegg vert det peika på at ein må leggje vekt på energiomlegging og -effektivisering ved planlegging og lokalisering av utbyggingsområde.

Dette er sentrale og viktige tema for Alver kommune. Planprogrammet tar opp desse problemstillingane på ein god måte og vi forventar at dette er tema det skal arbeidast vidare med i planprosessen.

Folkehelse

På eit overordna plan er det positivt at folkehelse skal vere gjennomgangstema for samfunnsdelen, og at folkehelse, tryggleik og deltaking er ein av dei fire berebjelkane for samfunnsutviklinga i Alver. Det viser at Alver vil satse på folkehelse i planarbeidet. Det er også positivt at de utarbeider arealstrategiar i samfunnsdelen for å skape heilskap i samfunnsplanlegginga.

De skriv at de har mål om at samfunnsdelen skal bidra til eit systematisk folkehelsearbeid i Alver. For å oppfylle dette er det viktig at de legg ei samla folkehelseoversikt til grunne for arbeidet, etter [folkehelselova §§ 5 og 6](#). Utan ei oversikt er det vanskeleg å vite kva utfordringar det er nødvendig at Alver tek tak i, i planarbeidet. Eit nyttig verktøy for det systematiske folkehelsearbeidet er [Helsedirektoratet sin rettleiar](#). De har utarbeidd eit «moglegheits- og utfordringsdokument» med nasjonal og regional statistikk, og viser til at «oversiktsdokument helsetilstand og påverknadsfaktorar» er under arbeid. Vi reknar med at dette er folkehelseoversikta, etter [forskrift om oversikt over folkehelsa](#) som er meint her.

Utfordringar – auke i talet på eldre, barnefattigdom og sosial ulikskap

Under 4.2.8 Levekår og folkehelse viser de god forståing for folkehelseomgrepet. Her viser de til auken i talet på eldre, og at nødvendigheita av å planlegge og utvikle eit meir aldersvenleg samfunn med helsefremjande og universelt utforma bumiljø – som *Leve heile livet* tek opp i seg. Det er positivt om de følgjer opp *Leve heile livet* i det vidare planarbeidet. De listar også opp tidleg innsats, utanforskap, barnefattigdom, livsmeistring, aldersvenleg stadutvikling, universell utforming, kommunale bustader og reint drikkevatt som eksempel på tema de kan sjå nærare på i samfunnsdelen. Vi meiner dette er gode tema, som vi ventar å sjå igjen i samfunnsdelen til kommuneplanen. Vi reknar med at sosial bustadpolitikk, som er avgjerande i ein heilskapleg kommunal innsats for utjamning av sosiale helseskilnader – som er ei grunnleggjande målsetting i folkehelsearbeidet, kjem inn under tema kommunale bustader.

Under 4.2.9 Oppvekst og utdanning viser de til at delen barn i hushald med låg inntekt har auka betydeleg dei siste ti åra. Delen av hushald med vedvarande låg inntekt har ikkje hatt same auke. De skriv at de har mål om å redusere sosial ulikskap blant barn og ungdom slik at alle får ein god start på livet med gode livssjansar. I arbeidet med å redusere sosial ulikskap i helse er det viktig å ha ei brei tilnærming, og også ta med seg alle aldersgrupper.

Tema de foreslår som de kan ta opp i samfunnsdelen frå oppvekst og utdanning er fattigdom og barnefamiliar, tidleg innsats, helsestasjon og skulehelseteneste og fritidstilbod. Dette er område vi ventar at de følgjer opp, og at også psykisk helse blir inkludert her. [Barn og unge i plan og byggesak](#) er nyttig rettleiing for skape gode oppvekstvilkår for barn og unge.

De skal jobbe med kommunedelplan for helse og omsorg og for oppvekst parallelt med kommunens samfunnsdel, og vi reknar med at kompetanse- og rekrutteringsplanlegging får plass samfunnsplanarbeidet.

Landbruk

Målet i den nasjonale jordvernstrategien er at årleg omdisponering av dyrka jord skal vera under 4000 dekar for heile landet samla. Ei langsiktig grense mot utbygging er eit godt verkemiddel for å sikra føreseielege tilhøve for landbruksnæringa. Det er først og fremst tema i arealdelen, men kan i samfunnsdelen ligga som ein føresetnad for arbeidet med arealdelen.

Me rår til at kommunen oppdaterer registreringa av kjerneområde landbruk og kulturlandskap om det er lenge sidan det vart gjort ein slik gjennomgang, for å få betre grunnlag for vidare planlegging. Me viser vidare til nasjonale forventningar til kommunal planlegging der det går fram at kommunane skal sikra viktige jordbruksområde og leggja til rette for nye og grønne næringar i tilknytning til jordbruk og skogbruk.

Naturmangfald

Det er viktig at kommunen har oversikt over viktig naturmangfald i kommune. Naturmangfaldet er under press i heile verda, mykje på grunn av tap av habitat til utbygging. Dette er noko kommunen bør ha eit bevist forhold til.

Medverknad

Kommunen planlegg eit felles medverknadsopplegg for samfunnsdelen, kommunedelplan for helse og omsorg, og for oppvekst. De har lagt strategiar for korleis de skal nå målet om ein felles identitet for alverbuen, og skriv at de skal lage ein meir detaljert plan for medverknad tidleg i prosessen. At ungdomsrådet får ei i sentral rolle i arbeidet med samfunnsdelen er positivt. De skriv også at de skal hente innspel frå alle som bur i kommunen – særskilt barn og unge, eldre og sårbare grupper som elles ikkje er så lett å involvere eller kome i kontakt med. Dette er positivt, men vi saknar ei konkretisering av medverknadsopplegget. Vi forstår at dette blir utsett til hausten på grunn av koronasituasjonen, og oppfordrar til å tenke kreativt.

Vi ønskjer lykke til med planprosessen!

Med helsing

Nils Erling Yndesdal
avdelingsdirektør

Egil Hauge
seksjonsleiar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Vestland fylkeskommune Postboks 7900 5020 BERGEN